

Косово та ЄС: сучасні стосунки та майбутнє

У роботі проаналізовано та досліджено стосунки між Косово та ЄС на сучасному етапі та майбутнє відносин.

Європейський Союз відіграє провідну роль у міжнародних зусиллях з побудови нового майбутнього для Косово з 1999 року. Косово має чітку європейську перспективу як частини ширшого регіону Західних Балкан. Офіс Європейського Союзу в Косово відіграє ключову роль у реалізації порядку денного ЄС на території, особливо в просуванні європейських норм. Офіс забезпечує постійний політичний і технічний діалог між Косово та інституціями ЄС. Також активно працює в Косово через свого Спеціального представника, який надає консультації та підтримку уряду Косова, координує присутність ЄС і захищає права людини та основні свободи.

Крім того, місія Спільної політики безпеки та оборони, Місія Європейського Союзу з питань верховенства права в Косово, надає підтримку відповідним установам верховенства права в Косово на їхньому шляху до підвищення ефективності [1].

Процес стабілізації та асоціації є європейською політичною основою відносин між ЄС та країнами Західних Балкан аж до їх остаточного приєднання до Союзу. Партнерство між ЄС і Західними Балканами відповідає інтересам усіх сторін, сприяючи миру, стабільності, свободі, безпеці та справедливості, процвітання та якості життя. Союз проводив регулярні зустрічі з владою Косово в рамках діалогу про процес стабілізації та асоціації. Це відстежує прогрес у процесі розширення ЄС. Союз і косовська влада обговорюють широкий спектр політичних питань і домовляються про подальші дії у виконанні висновків. Пленарні засідання проводяться один раз на рік. Перед початком кожного діалогу щодо процесу стабілізації та асоціації ЄС обговорює ті самі питання з місцевим громадянським суспільством. Річні звіти країн оцінюють готовність країн Західних Балкан до зближення з ЄС[2].

Постійний діалог між Комісією та організацій громадянського суспільства із країн розширення було започатковано у 2008 році. Офіс Європейського Союзу в Косово веде регулярний діалог з організаціями громадянського суспільства під час процесу підготовки звіту про хід роботи. Перед підготовкою Звіту про хід роботи організаціям громадянського суспільства пропонується надати свій внесок на галузеві зустрічі Діалогу щодо стабілізації та асоціації.

Європейський Союз – як його держави-члени, так і його інституції, зокрема Європейська Комісія – відігравали і продовжує відігравати помітну роль у відбудові та розвитку Косова. ЄС є найбільшим донором, який надає допомогу Косово та регіонам Західних Балкан. Хоча допомога ЄС спочатку була зосереджена на діях з надання допомоги в надзвичайних ситуаціях і реконструкції, тепер вона зосереджена на просуванні інституцій Косова,

сталому економічному розвитку та європейському майбутньому Косова. Офіс Європейського Союзу в Косово працює разом із посольствами тринадцяти держав-членів ЄС у Косово, багато з яких керують власними програмами фінансової допомоги. Ще чотири держави-члени мають представництва. У Косово активно працюють численні неурядові організації з країн ЄС[3].

У контексті Процесу стабілізації та асоціації, який прагне привести Косово у відповідність до європейських норм, ЄС має кілька механізмів для сприяння економічному розвитку на додачу до європейської фінансової допомоги, таких як торгові договори. Організації громадянського суспільства відіграють важливу роль у реформах, які проводяться в країнах-кандидатах і потенційних кандидатах на членство в ЄС. Їхня робота може виявитися вирішальною у визначенні темпів і якості процесу вступу, а також у створенні суспільної підтримки вступу.

Окрім фінансової допомоги, комісія має намір покращити консультації з представниками громадянського суспільства та працювати над іншими заходами для підтримки громадянського суспільства. На початку кожного року на сайті ЄС для Косово публікується орієнтовний календар консультацій з громадянським суспільством[4].

Політична та фінансова прихильність Європейського союзу Косова двояка. ЄС надає допомогу для задоволення потреб Косова в інституційному будівництві та соціально-економічному розвитку, а також робить істотний внесок у міжнародну присутність у Косові.

Фінансова та технічна допомога ЄС нарощує потенціал інститутів протягом усього процесу приєднання, що призводить до прогресивних позитивних змін у Косові та регіоні. На період 2014–2020 років у рамках Інструменту допомоги на етапі підготовки до вступу було виділено 11,7 млрд євро для Західних Балкан та Туреччини[5].

Косово також користується різними інструментами: Європейський інструмент демократії та прав людини, Інструмент, що сприяє стабільності та миру та Інструмент зовнішньої політики та кілька програм ЄС, включаючи Erasmus+, COSME, Europe for Citizens, Creative Europe, Fiscalis, Customs[6].

Під час пандемії COVID-19 ЄС та Косово вели тісну співпрацю. ЄС негайно втрутився, щоб продемонструвати свою солідарність та підтримку Косова під час епідемії з метою пом'якшення наслідків пандемії.

ЄС надав уряду 7,03 млн. євро на закупівлю приблизно 700 000 доз вакцин проти COVID-19 в рамках угоди про перепродаж. ЄС також надав пряму підтримку сектору охорони здоров'я Косова, включаючи постачання обладнання та товарів для профілактики, захисту та лікування Covid-19 на суму 5 мільйонів євро.

Щодо прямої фінансової підтримки, ЄС надав макрофінансову допомогу у розмірі 100 мільйонів євро у вигляді кредиту. ЄС також перепрограмував частини запланованих річних програм на 2019 та 2020 роки, щоб створити фінансовий пакет у розмірі 50 мільйонів євро для економічного та соціального відновлення, включаючи пряму бюджетну підтримку у розмірі 26,5 млн. євро в рамках розробленого проекту «Стійкість ЄС-4», який розпочався у грудні з перерахування першого траншу у розмірі 20 млн. євро до бюджету Косова[7].

Організації громадянського суспільства відіграють життєво важливу роль у реформах, що проводяться щодо кандидатів та потенційних кандидатів на членство в ЄС. Їхня робота може мати вирішальне значення для визначення темпів та якості процесу приєднання, а також для забезпечення громадської підтримки приєднання. Крім фінансової допомоги, комісія має намір покращити консультації з представниками громадянського суспільства та працювати над іншими заходами щодо підтримки громадянського суспільства.

На початку кожного року на сайті ЄС у Косові публікується орієнтовний календар консультацій із громадянським суспільством.

Відносини між Косово та Європейським Союзом проходять постійні процеси інтеграції. З отримання незалежності для Косово головними цілями є набуття членства в ЄС для швидкої інтеграції в європейську економіку та закріплення за собою статусу незалежної країни. Між країною та Європейським Союзом йде тісна співпраця у всіх сферах. ЄС підтримує Косово фінансово та консультативно, активно проходять інвестиції в економіку держави та підтримка під час надзвичайних ситуацій як наприклад пандемія COVID-19.

Республіка Косово поступово покращує та посилює співпрацю з Європейським Союзом, як політично так і економічно. Країна має гарні перспективи для набуття членства в ЄС, але це буде тривати довгий час, так як окрім економічних та політичних питань, країні необхідно вирішити проблему юридичного визнання незалежності Косово.

Список літератури

1. Home - EULEX - European Union Rule of Law Mission in Kosovo. Home - EULEX - European Union Rule of Law Mission in Kosovo. URL: <https://www.eulex-kosovo.eu> (date of access: 11.09.2022). /.

2. European Commission. European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations. URL: [https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news_en?f\[0\]=field_file_country:138](https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news_en?f[0]=field_file_country:138) (date of access: 11.09.2022).

3. The European Union and Kosovo | EEAS Website. EEAS | EEAS Website. URL: <https://mfa-ks.net/en/misionet/495/misionet-e-huaja-n-kosov/495> (date of access: 11.09.2022).

4. The European Union and Kosovo | EEAS Website. EEAS | EEAS Website. URL: https://www.eeas.europa.eu/kosovo/eu-and-kosovo_en?s=321 (date of access: 11.09.2022).

5. Instrument for Pre-accession Assistance (IPA III): Council agrees its position. Home - Consilium. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/03/19/20policies>. (date of access: 10.10.2022).

6. CARDS. European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations. URL: <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/glossary/> (date of access: 10.10.2022).

7. The EU helps Kosovo URL: <https://reliefweb.int/report/serbia/eu-contributes-further-eur-525-million-kosovos-budget-helps-small-businesses-and-vulnerable-groups-overcome-effects-covid-19-pandemic-sqsr> (date of access: 10.10.2022).